

Proloog

‘Spreek ik met de vader of met de zoon?’

7

De verbinding was niet helder. Ik belde naar iemand die buiten was. Zijn naam verwaaide in de wind en op de achtergrond klonk het geluid van een bulldozer of een graafmachine.

‘De vader.’

‘Stoor ik u?’

‘Moment. Loop even naar binnen.’

Gesop van laarzen op natte klei. De metalen klik van een deur die in het slot valt.

‘Je belt over de offerte.’ Papieren ritselden. ‘Die tuin naast het bos. Opleveren in december.’

‘Vóór december. Uiterlijk de laatste zaterdag van november moet het klaar zijn, maar eerder mag ook. U kunt de hele maand november op het perceel terecht. De bewoners zijn al weg, maar het huis...’

‘November zit vol.’ Er schuurde iets tegen de telefoon, stof of haar. ‘Vol op de laatste week na.’

‘Maar dan...’

Een klap. Ik werd neergelegd.

‘Vijf dagen,’ telde hij in de verte. ‘Vijf dagen voor

grondverzet, omheining en bestrating.' Luider: 'Beplanting ook?'

'Ja!' riep ik terug vanaf zijn tafelblad of bureau. 'Ook de beplanting! Alles!'

Naast de telefoon kraste een potlood in korte streepjes over papier. Het krassen werd onderbroken door onregelmatige aanslagen op een rekenmachine. Het moest een ouderwets apparaat zijn, want het gerammel eindigde in geratel. Papier werd afgescheurd. In de verte klonk een diepe zucht. Na een lange stilte zwol het schurende geluid weer aan.

8

'Krap,' de hovenier leek ineens in mijn oor te zitten. 'Vijf dagen is te krap. Ik heb die zaterdag ook nodig.'

Maandag

De onverlichte weg naar het huis was bedekt met een mengsel van modder en afgewaaid herfstblad. Drie kwartier fietste ik tegen de straffe wind in, het schijnsel van mijn lamp zwenkte van links naar rechts over de bruine drab. Pas toen ik kastanjes en eikels tussen de bladeren zag glanzen, wist ik dat ik de bosrand bereikt had. Ik liet mijn fiets uitrollen tot de dynamo stilviel en mijn voorlicht doofde. Het witte huis was net zichtbaar, verder was alles donker. In de verte klonk een stem. Ik stalde mijn fiets tegen een boom en sopte over de drassige klei in de richting van het geluid. Een paar keer raakten mijn schoenen water. Ik tuurde in de verte. Het was onmogelijk om te zien waar het erf eindigde en het bos begon. Het enige wat ik zag, waren de flauwe contouren van een groot vierkant. Dat moest de shovel zijn. Een paar meter voor het gevaarte stapte ik in een diepe regenplas. Modder lekte over de randen van mijn bergschoenen en ijskoud water sijpelde mijn sokken in.

‘Goedemorgen?’ probeerde ik.

Een keiharde vloek ketste over de klei. Waakzaam

drukte ik mijn hand tegen mijn borst. In mijn binnenzak de ongelezen mail van Ad, geprint, gekust en in vieren gevouwen. Ik haalde diep adem: 'Goedemorgen! Hallo!'

Naast de shovel verscheen een silhouet. De grove gestalte droeg een lamp en kwam met zijn licht mijn kant op. Toen hij me op een meter genaderd was, trok hij een van zijn grote werkhandschoenen uit. Hij stak me een hand toe. 'Schipper.'

'Eef.'

10 Schipper had laarzen tot zijn knieën, de broekspijpen van de overall wolkten er als paddenstoelen bovenuit. Hij droeg een donkere jas en had een enorme bos haar die de muts erboven bijna belachelijk maakte. De man moest twee keer zo zwaar zijn als ik, maar vreemd genoeg zakten zijn laarzen niet weg in de zompige klei. Hoog torende hij boven me uit.

'Aggregaat werkt niet,' zei hij. 'Kan niet bij de meterkast?'

Ik schudde mijn hoofd in het donker. De vorige woonster had me de vrije ruimte gegeven in de tuin, maar het huis bleef tot de overdracht op slot. Ze was daarover zo stellig geweest dat ik niet had aangedrongen op toegang, maar nu het zo koud en donker was, speet me dat. Het was fijn geweest om in een halletje te kunnen schuilen.

'Nee, u kunt niet bij de meterkast.'

De grote man gromde iets en beende terug naar de shovel. De lamp schommelde in zijn hand, het lieflijke wiegen paste niet bij zijn bonkige stappen. Schuin achter de hoekige machine ontwaarde ik een kleinere

schim. Hij droeg eenzelfde lamp en stak een hand op. Ik zwaaide terug en frommelde daarna mijn handen met handschoenen in mijn zakken. Dat ging net. Ik keek om me heen, zag nauwelijks iets, maar wist me totaal onbeschermt. Het terrein lag braak. De vorige bewoners hadden het omgeploegd en het daarna nooit meer aangeraakt. Het had me aangesproken, dat lege en ruige, niet omdat het goed was zoals het was, maar omdat het zo van niemand was. De tuin hoefde niet onteigend te worden om van Ad en mij te kunnen zijn.

Zo traag mogelijk en met gebogen hoofd liep ik terug naar mijn fiets. Ik had er niets te zoeken, maar hij was op dat grote perceel het enige wat iets met mij te maken had. Ik legde mijn handen op het zadel. Het was al koud. Ik was nog geen tien minuten hier, maar voelde me nu al op de vlucht. 'Verloren,' zou ik Ad vanavond schrijven. 'Ik voelde me verloren op die natte klei tussen die mannen die kwartier gingen maken in een tuin die nog nauwelijks van ons was. Ik stelde me voor hoe ze rijdend en gravend tekeer zouden gaan, zo aanwezig dat je er zelf onzichtbaar van werd. Ik weet niet of jij dat gevoel kent, het verloren raken in iets wat in eerste instantie om jou draait, zou moeten draaien. Ik wel.'

Op de tast trok ik mijn dynamo van het voorwiel. De gure wind wurmde mijn gebreide handschoenen binnen en mijn vingers verloren gevoel. Misschien kon ik halverwege de ochtend één keer naar huis fietsen. Zogenaamd om iets op te halen, in werkelijkheid om een kwartier met een kop hete thee tegen de verwarming te zitten en droge sokken aan te doen. Twee paar over elkaar. Het was de enige ontsnapping die ik bedenken

kon. Schipper was op het botte af duidelijk geweest toen hij de offerte toelichtte: 'Jij moet erbij zijn. Alle dagen. Kunnen geen tijd verliezen aan wachten op jou als iets niet duidelijk is.'

'Katrol!'

12 Schipper schreeuwde vanaf het huis. De schim die naar me gezwaaid had, bukte zich en liep zijn richting op, de lamp voor zich uit. In de verte klonk het gekrijs van een vogel, verder was het stil. Een stilte die doorbroken werd door het geluid van een startende grasmaaier en na dat eerste gedender was er overal licht. Het kwam van alle kanten tegelijk. Verbaasd keek ik om me heen. Verspreid over het lege erf stonden bouwlampen opgesteld. Het waren er wel tien en hun lichten vermengden zich tot één groot veld. De schim die gezwaaid had, bleek een jongen te zijn. Een knaap, een knul, amper achttien jaar. Hij droeg een wollen muts en was te tener voor zijn kleren. Met een ingestudeerd sprongetje hupte hij de shovel in. Het portier klapte achter hem dicht en het afgesloten hutje kwam me zo veilig en behaaglijk voor dat ik er jaloers van werd. Schipper stapte het licht in en glimlachte warempel.

De tijd waarin het acceptabel was om bij mijn fiets te staan, de tijd die het duurde om iets uit een fietstas te halen of een slot te sluiten, was ruimschoots verstreken. Ik sjokte terug naar Schipper.

'Kan ik u ergens mee helpen?'

Schippers glimlach week. Hij bekeek mijn frêle gestalte en mijn verkilde gezicht. Mijn lippen zouden hun paarsblauwe kleur inmiddels wel hebben aangenomen, dat gebeurde zodra de temperatuur richting

het vriespunt ging. De hovenier schudde zijn grijze hoofd. Zijn baard schuurde heen en weer over zijn geruite, wollen das. De wol was vervilt, aan de das te zien schudde hij vaak nee.

‘Nee, kan niet helpen. Alleen in de buurt blijven.’ En alsof hij mijn tanden achter de blauwe lippen kon zien klapperen: ‘Straks komt een keet. Kan je in als we je niet nodig hebben.’

Het klonk vriendelijker dan alles wat hij tot nu toe gezegd had. In de verte zwol geronk aan. Schippers ogen vernauwden zich en hij mompelde een grauwe vloek. Over de weg naderden twee koplampen, een auto met iets erachter. Al voor de combinatie stilstond, stapte Schipper eropaf. Ruw trok hij het portier open.

‘Is de keet toch niet, man!’ blafte hij. ‘Is de caravan!’

Vanuit de auto werd geantwoord, zo zacht dat ik de woorden niet kon verstaan.

‘Caravan is voor op de camping,’ zei Schipper nog voor hij naar de achterkant van de auto liep en begon te gebaren. ‘In de achterruit! Naar links! Insturen! Insturen! Ho!’

Na een tweede ‘Ho!’ bukte hij zich. Met bruuske bewegingen draaide hij het neuswiel uit en lichtte hij de kop van de trekhaak. ‘Gas!’

Stapvoets reed de auto weg. Toen Schipper weer rechtop stond, gebaarde hij naar me. Ik glimlachte. Nog nooit was een caravan me zo aantrekkelijk voorgelopen, al mijn vooroordelen waaiden met de koude wind mee diep het bos in. Schipper haalde een opstapje tevoorschijn, zette het voor de deuropening en ging me voor. Binnen was het nauwelijks warmer dan bui-

ten, maar de dunne wanden weerden in ieder geval de wind en er was een bank waarop ik zitten kon. Pas toen Schipper hurkte, zag ik dat er naast het keukenkastje een gaskachelkje was ingebouwd. Na een metalige klik begon het meteen te stralen. Achter Schippers gebogen rug ademde ik diep uit, zo diep dat het geluid maakte. Schipper richtte zich op en keek om zich heen. Zijn blik bleef haken bij een fles rode wijn die schuin in de gootsteen lag. De borstelige wenkbrauwen naderden elkaar. De frons ertussen was diep. Hij lichtte de fles uit de metalen bak, opende een kastje boven de eethoek en rolde de fles daarin. Met een klap ging het deurtje dicht.

‘Jij kan hier blijven,’ mompelde hij bars. ‘Kom je wel halen als ik je nodig heb.’ Met een paar stappen was hij weer buiten. Nog voor de deur gesloten werd, bulderde hij iets richting de shovel.

Ik hurkte begerig voor het kachelkje en legde mijn handschoenen ertegenaan. De losjes gebreide wol liet de warmte vrij doorstralen naar mijn handen. Vanuit mijn hurkzit keek ik om me heen. Het interieur van de caravan bleek verrassend compleet. Tegenover de deur bevond zich een klein keukentje en achterin stond een eettafel met twee bankjes. Op een daarvan lag opgevouwen beddengoed. Boven de tafel hingen gestreepte gordijnen in vreemde, vale kleuren. Naast de deur zat een kast die tot het plafond reikte en aan de voorkant van de caravan was een zitbankje ingebouwd. Het meubilair was gespoten in een beige kleur die wonderwel paste bij de verschoten gordijnen en het formica tafelblad. De temperatuur van het kachelkje steeg snel en ik

kon mijn handen er niet langer tegenaan houden. Ik strekte mijn benen en verwarmde mijn kuiten. Toen de kou uit mijn lijf verdreven was, ging ik aan de eettafel zitten. Door het raam zag ik Schipper in de weer met meetapparatuur en lange rood-witte plastic linten. De jongen zat niet meer in de shovel. In de verte, tegen de bosrand aan, hield hij een geruite paal omhoog waar Schipper een driepotig waterpasinstrument op richtte. Ik haalde de mail van Ad uit mijn binnenzak.

‘Zand, zand, zand, lief Eefje. Mijn beeldscherm zit zo vol dat ik erin kan tekenen en de toetsen hebben hetzelfde desertpatroon als mijn pak. Niet meer voor te stellen dat deze laptop ooit zwart was. Het is heel ander zand dan bij jou. Dit is bijna poeder. Als het niet regent, stuift het overal in (schoenen, kleren, bed, container). Schoonmaken heeft geen enkele zin.

Of ik me verveel, vraag je. Dat valt wel mee. Als ik overdag niet werk, zit ik meestal op mijn bed met een paar kussens in mijn rug (jou schrijven of een beetje gamen). Het zijn de enige momenten waarop ik alleen kan zijn, want Henk en Bram zitten dan in de fitness of ECHOS Home. Tegen de avond probeer ik altijd hard te lopen. Tussen de binnen- en de buitenring hier op de compound ligt een pad van zo’n vijf kilometer en bijna iedere avond ga ik twee keer rond. Overdag is het daar te heet voor. Na het hardlopen ga ik douchen en daarna meestal nog even tafelfoetballen. Geen biertje daarbij. Begin onderhand wel zin te krijgen in bier. In een schoon bed ook, maar voor alles heb ik zin in jou. Ik heb zin om mijn handen door je haren te laten glijden. Moment, ik word geroepen.

Moet even naar de OPS. Ik stuur de mail vast door. Misschien volgt later nog wat. Maak je geen zorgen als het niet zo is. Het is rustig nu. Al een week geen TIC. Als ik zaterdag niet weg kan hier betekent dat niet perse dat er gevaar is. Er zijn zoveel dingen die de boel kunnen vertragen. Alles hangt met alles samen. Pas als ik in Kabul in het vliegtuig stap..'

16 Schipper kwam binnen. Hij plantte een plastic krat op tafel die slordig gevuld was met kartonnen beker-tjes, roerstaafjes, filterzakjes, koffie en Completa. Van onder zijn arm haalde hij een fles bronwater tevoorschijn. 'Kan jij om negen uur koffie hebben? Waterkoker in het gootsteenkastje.'

Voor ik had kunnen antwoorden was hij weer weg. Traag vouwde ik Ads brief op. 'Natuurlijk wil ik koffie voor u zetten,' fluisterde ik.

Ik stak de brief in mijn tas en hurkte voor het gootsteenkastje. De waterkoker lag dwars op een oranje, plastic afdruiptrekje, ernaast stond een doos met lege flessen. Ik zette het apparaat op het aanrecht en trok de kast tegenover het keukenblokje open. Hij was gevuld met plastic servies in alle kleuren uit de jaren zeventig, een wereldontvanger, blikjes sardientjes en glaswerk. Boven op een stapel pornobladen lag de filterhouder. Met het bronwater spoelde ik hem zorgvuldig af. In het bovenkastje zocht ik naar een thermoskan. Ik liet mijn handen door mijn lange krullen glijden. Wat miste ik het meest van Ad? De holte onder zijn kin waar mijn voorhoofd zo precies in paste? Het kommetje dat zich bij zijn oksel vormde als hij zijn arm om me heen sloeg? Zijn hand op mijn heup als we gingen sla-